



## Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 13ης Φεβρουαρίου 2014\*

«Προδικαστική παραπομπή — Προσέγγιση των νομοθεσιών — Δικαίωμα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα — Οδηγία 2001/29/ΕΚ — Κοινωνία της πληροφορίας — Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων — Άρθρο 3, παράγραφος 1 — Παρουσίαση στο κοινό — Έννοια — Διαδικτυακοί σύνδεσμοι (“σύνδεσμοι δυνάμενοι να ενεργοποιηθούν με επιλογή”) παρέχοντες πρόσβαση σε προστατευόμενα έργα»

Στην υπόθεση C-466/12,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Svea hovrätt (Σουηδία) με απόφαση της 18ης Σεπτεμβρίου 2012, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Οκτωβρίου 2012, στο πλαίσιο της δίκης

**Nils Svensson,**

**Sten Sjögren,**

**Madelaine Sahlman,**

**Pia Gadd**

κατά

**Retriever Sverige AB,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο τμήματος, M. Safjan, J. Malenovský (εισηγητή), A. Prechal και S. Rodin, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζητήσεως της 7ης Νοεμβρίου 2013,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— οι N. Svensson, S. Sjögren και M. Sahlman, εκπροσωπούμενοι από τον O. Wilöf, förbundsjurist,

— η P. Gadd, εκπροσωπούμενη από τους R. Gómez Cabaleiro, abogado, και M. Wadsted, advokat,

\* Γλώσσα διαδικασίας: η σουηδική.

- η Retriever Sverige AB, εκπροσωπούμενη από τους J. Åberg, M. Bruder και C. Rockström, advokater,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas, F.-X. Bréchet και B. Beaupère-Manokha,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον S. Fiorentino, avvocato dello Stato,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την J. Beeko, επικουρούμενη από τον N. Saunders, barrister,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την J. Samnadda και τον J. Enegren,

κατόπιν της απόφασης που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

### Απόφαση

- 1 Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167, σ. 10).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, των N. Svensson, S. Sjögren M. Sahlman και P. Gadd και, αφετέρου, της Retriever Sverige AB (στο εξής: Retriever Sverige) σχετικά με αποζημίωση που οι πρώτοι ισχυρίζονται ότι τους οφείλεται σε αποκατάσταση της ζημίας που θεωρούν ότι υπέστησαν εξαιτίας του ότι η εταιρία αυτή εισήγαγε στον ιστότοπό της διαδικτυακούς συνδέσμους δυνάμενους να ενεργοποιηθούν με επιλογή («υπερσυνδέσμους») που παρέπεμπαν σε άρθρα του Τύπου επί των οποίων κατέχουν δικαίωμα του δημιουργού.

### Το νομικό πλαίσιο

#### *Το διεθνές δίκαιο*

Η Συνθήκη του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία

- 3 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Διανοητικής Ιδιοκτησίας (στο εξής: ΠΟΔΙ) συνήψε στη Γενεύη, στις 20 Δεκεμβρίου 1996, τη Συνθήκη του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία (στο εξής: Συνθήκη του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία). Η συνθήκη αυτή εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2000/278/EK του Συμβουλίου, της 16ης Μαρτίου 2000 (ΕΕ L 89, σ. 6).
- 4 Η Συνθήκη του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία προβλέπει στο άρθρο της 1, παράγραφος 4, ότι τα συμβαλλόμενα μέρη συμμορφώνονται με τα άρθρα 1 έως 21 της Συμβάσεως για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, που υπογράφηκε στη Βέρνη στις 9 Σεπτεμβρίου 1886 (Πράξη των Παρισίων της 24ης Ιουλίου 1971), ως έχει μετά την τροποποίηση της 28ης Σεπτεμβρίου 1979 (στο εξής: Σύμβαση της Βέρνης).

## Η Σύμβαση της Βέρνης

- 5 Το άρθρο 20 της Συμβάσεως της Βέρνης, με τίτλο «Ειδικές ρυθμίσεις μεταξύ των χωρών της Ένωσης», ορίζει τα εξής:

«Οι Κυβερνήσεις των χωρών της Ένωσης διατηρούν το δικαίωμα να προβούν, μεταξύ αυτών, σε ειδικές ρυθμίσεις, εφόσον οι ρυθμίσεις αυτές θα παρείχαν στους δημιουργούς δικαιώματα ευρύτερα εκείνων, τα οποία παρέχονται από τη Σύμβαση ή θα περιείχαν άλλες διατάξεις μη αντιτιθέμενες στην παρούσα Σύμβαση. Οι διατάξεις των υφισταμένων ρυθμίσεων, οι οποίες ανταποκρίνονται στους προαναφερθέντες όρους εξακολουθούν να εφαρμόζονται.»

### *Το δίκαιο της Ένωσης*

- 6 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 4, 6, 7, 9 και 19 της οδηγίας 2001/29 έχουν ως εξής:

«(1) Η Συνθήκη προβλέπει την εγκαθίδρυση εσωτερικής αγοράς και την καθιέρωση ενός συστήματος που θα αποτρέπει τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά. Η εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα δικαιώματα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων αυτών.

[...]

(4) Η εναρμόνιση του νομικού πλαισίου περί δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων, αυξάνοντας την ασφάλεια του δικαίου και διασφαλίζοντας ταυτόχρονα ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, θα ενθαρρύνει τη διενέργεια σημαντικών επενδύσεων στη δημιουργικότητα και την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής των δικτύων, και θα οδηγήσει με τη σειρά της στην ανάπτυξη και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, όσον αφορά τόσο τη διάθεση του περιεχομένου των έργων και την πληροφορική, όσο και γενικότερα ένα ευρύ φάσμα βιομηχανικών και πολιτιστικών κλάδων. [...]

[...]

(6) Ελλείψει εναρμόνισης σε κοινοτικό επίπεδο, οι νομοθετικές δραστηριότητες που έχουν ήδη αρχίσει σε αρκετά κράτη μέλη σε εθνικό επίπεδο για να αντιμετωπιστούν οι τεχνολογικές προκλήσεις ενδέχεται να οδηγήσουν σε σημαντικές διαφορές ως προς την προστασία και, ως εκ τούτου, να περιορίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών και των προϊόντων που ενσωματώνουν ή βασίζονται σε δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προκαλώντας εκ νέου κατακερματισμό της εσωτερικής αγοράς και νομοθετική δυσαρμονία. Οι επιπτώσεις της νομοθετικής ανομοιογένειας και ανασφάλειας δικαίου θα γίνουν περισσότερο αισθητές με την περαιτέρω ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας, η οποία έχει ήδη εντείνει σημαντικά τη διασυννοριακή εκμετάλλευση της διανοητικής ιδιοκτησίας. Η ανάπτυξη αυτή πρέπει να συνεχιστεί. Η ύπαρξη σημαντικών νομικών διαφορών και αβεβαιοτήτων ως προς την προστασία μπορεί να παρεμποδίσει την υλοποίηση οικονομικών κλίμακας όσον αφορά τα νέα προϊόντα και τις νέες υπηρεσίες που προστατεύονται από το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα.

(7) Ως εκ τούτου, το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο προστασίας του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει, επίσης, να προσαρμοστεί και συμπληρωθεί, στο βαθμό που είναι αναγκαίος για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να τροποποιηθούν οι εθνικές διατάξεις για το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα οι οποίες διαφέρουν σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο ή προκαλούν αβεβαιότητα δικαίου, δυσχεραίνοντας την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και την ανάπτυξη της

κοινωνίας της πληροφορίας στην Ευρώπη και πρέπει να αποφευχθεί η λήψη ετερόκλητων εθνικών μέτρων απέναντι στις τεχνολογικές εξελίξεις. Οι διαφορές που δεν επηρεάζουν δυσμενώς τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς δεν χρειάζεται να καταργηθούν ή να προληφθούν.

[...]

(9) «Κάθε εναρμόνιση του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει να βασίζεται σε υψηλό επίπεδο προστασίας, διότι τα εν λόγω δικαιώματα είναι ουσιώδη για την πνευματική δημιουργία. Η προστασία τους συμβάλλει στη διατήρηση και ανάπτυξη της δημιουργικότητας προς όφελος των δημιουργών, των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών, των καταναλωτών, του πολιτισμού, της βιομηχανίας και του κοινού γενικότερα.

[...]

(19) Τα ηθικά δικαιώματα των δικαιούχων θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με τη νομοθεσία των κρατών μελών και τη Σύμβαση της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων και τη συνθήκη της ΠΟΔΙ για τις ερμηνείες και εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα. [...]

7 Το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.

[...]

3. Τα δικαιώματα που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 δεν αναλώνονται με οιαδήποτε πράξη παρουσίασης ή διάθεσης στο κοινό, με την έννοια του παρόντος άρθρου.»

### **Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα**

8 Οι εκκαλούντες της κύριας δίκης, όλοι δημοσιογράφοι, έγραψαν άρθρα για τον Τύπο που δημοσιεύθηκαν, αφενός, στην εφημερίδα *Göteborgs-Posten* και, αφετέρου, στον ιστότοπο της *Göteborgs-Posten*. Η *Retriever Sverige* εκμεταλλεύεται έναν ιστότοπο ο οποίος παρέχει στους πελάτες του, ανάλογα με τις ανάγκες τους, καταλόγους διαδικτυακών συνδέσμων δυνάμενων να ενεργοποιηθούν με επιλογή που οδηγούν σε άρθρα δημοσιευμένα σε άλλους ιστοτόπους. Δεν αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων ότι η πρόσβαση στα άρθρα αυτά ήταν ελεύθερη στον ιστότοπο της εφημερίδας *Göteborgs-Posten*. Κατά τους εκκαλούντες της κύριας δίκης, εάν ο πελάτης ενεργοποιήσει με επιλογή έναν από τους συνδέσμους αυτούς, δεν αντιλαμβάνεται σαφώς ότι μεταφέρθηκε σε άλλον ιστότοπο για να αποκτήσει πρόσβαση στο έργο που τον ενδιαφέρει. Αντιθέτως, κατά τη *Retriever Sverige*, είναι σαφές στον πελάτη ότι, όταν ενεργοποιεί με επιλογή έναν από τους συνδέσμους αυτούς, παραπέμπεται σε άλλον ιστότοπο.

9 Οι εκκαλούντες της κύριας δίκης άσκησαν αγωγή κατά της *Retriever Sverige* ενώπιον του *Stockholms tingsrätt* (Πρωτοδικείου Στοκχόλμης), ζητώντας να τους καταβληθεί αποζημίωση λόγω του ότι η εταιρία αυτή είχε εκμεταλλευθεί, χωρίς την άδειά τους, κάποια από τα άρθρα τους, θέτοντάς τα στη διάθεση των πελατών της.

10 Με απόφαση της 11ης Ιουνίου 2010, το *Stockholms tingsrätt* απέρριψε την αγωγή τους. Οι εκκαλούντες της κύριας δίκης άσκησαν κατόπιν αυτού έφεση ενώπιον του *Svea hovrätt* (Εφετείου Στοκχόλμης).

- 11 Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, οι εκκαλούντες της κύριας δίκης ισχυρίστηκαν κυρίως ότι η Retriever Sverige προσέβαλε το αποκλειστικό τους δικαίωμα να θέτουν τα αντίστοιχα έργα τους στη διάθεση του κοινού, υπό την έννοια ότι, χάρη στις υπηρεσίες που παρέχονται από τον ιστότοπό της, οι πελάτες της αποκτούσαν πρόσβαση στα έργα τους.
- 12 Η Retriever Sverige υποστηρίζει, σε αντίκρουση των ανωτέρω, ότι η παροχή καταλόγων διαδικτυακών συνδέσμων προς έργα που έχουν παρουσιαστεί στο κοινό σε άλλους ιστοτόπους δεν συνιστά πράξη δυνάμενη να θίξει το δικαίωμα του δημιουργού. Η Retriever Sverige υποστηρίζει επίσης ότι σε ουδεμία προέβη μετάδοση οιαδήποτε προστατευόμενου έργου, καθόσον με τις ενέργειές της απλώς υποδεικνύει στους πελάτες της τους ιστοτόπους στους οποίους βρίσκονται τα έργα που τους ενδιαφέρουν.
- 13 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Svea hovrätt αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Αν κάποιος άλλος πλην του κατόχου του δικαιώματος του δημιουργού επί ορισμένου έργου παρέχει στον ιστότοπό του ένα δυνάμενο να ενεργοποιηθεί με επιλογή σύνδεσμο προς το έργο αυτό, πρόκειται στην περίπτωση αυτή για παρουσίαση του έργου στο κοινό υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας [2001/29];
- 2) Επηρεάζεται η απάντηση στο πρώτο ερώτημα από το αν το έργο στο οποίο παραπέμπει ο σύνδεσμος υπάρχει σε ιστότοπο στον οποίο μπορεί να έχει πρόσβαση οποιοσδήποτε άνευ περιορισμών ή αν η πρόσβαση υπόκειται σε κάποιους περιορισμούς;
- 3) Πρέπει, κατά την αφορώσα το πρώτο ερώτημα εκτίμηση, να γίνει διάκριση μεταξύ της περιπτώσεως στην οποία το έργο, αφού ο χρήστης ενεργοποιήσει το σύνδεσμο, εμφανίζεται σε έναν άλλο ιστότοπο και της περιπτώσεως στην οποία το έργο, αφού ο χρήστης ενεργοποιήσει το σύνδεσμο, εμφανίζεται κατά τρόπον ώστε να δίδεται η εντύπωση ότι εμφανίζεται στον ίδιο ιστότοπο;
- 4) Έχει ένα κράτος μέλος τη δυνατότητα να θεσπίσει ευρύτερη προστασία του αποκλειστικού δικαιώματος του δημιουργού, προβλέποντας ότι η έννοια της παρουσίασης στο κοινό περιλαμβάνει περισσότερες ενέργειες από αυτές που απορρέουν από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29;»

### **Επί των προδικαστικών ερωτημάτων**

#### *Επί των τριών πρώτων ερωτημάτων*

- 14 Με τα τρία πρώτα ερωτήματα, τα οποία επιβάλλεται να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι συνιστά πράξη παρουσίασης στο κοινό, κατά τη διάταξη αυτή, η παροχή σε ιστότοπο δυνάμενων να ενεργοποιηθούν με επιλογή συνδέσμων προς προστατευόμενα έργα που είναι διαθέσιμα σε άλλον ιστότοπο, με δεδομένο ότι, στον άλλον αυτό ιστότοπο, η πρόσβαση στα εν λόγω έργα είναι ελεύθερη.
- 15 Συναφώς, από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 προκύπτει ότι κάθε πράξη παρουσίασης έργου στο κοινό πρέπει να την επιτρέπει ο κάτοχος του δικαιώματος του δημιουργού.

- 16 Συνεπώς, από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι η έννοια της παρουσίας στο κοινό απαρτίζεται από δύο στοιχεία σωρευτικά, ήτοι μια «πράξη παρουσίασης» έργου και την παρουσίαση του έργου αυτού σε «κοινό» (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 7ης Μαρτίου 2013, C-607/11, ITV Broadcasting κ.λπ., σκέψεις 21 και 31).
- 17 Όσον αφορά το πρώτο από τα στοιχεία αυτά, δηλαδή την ύπαρξη «πράξης παρουσίασης», το στοιχείο αυτό πρέπει να νοείται υπό ευρεία έννοια (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2011, C-403/08 και C-429/08, Football Association Premier League κ.λπ., Συλλογή 2011, σ. I-9083, σκέψη 193), τούτο δε προκειμένου να διασφαλίζεται, όπως προκύπτει, ιδίως, από τις αιτιολογικές σκέψεις 4 και 9 της οδηγίας 2001/29, υψηλό επίπεδο προστασίας στους κατόχους δικαιώματος του δημιουργού.
- 18 Εν προκειμένω, πρέπει να τονιστεί ότι με την παροχή, σε ιστότοπο, δυνάμενων να ενεργοποιηθούν με επιλογή συνδέσμων προς προστατευόμενα έργα που έχουν δημοσιευθεί χωρίς κανένα περιορισμό πρόσβασης σε άλλον ιστότοπο, προσφέρεται στους χρήστες του πρώτου ιστότοπου απευθείας πρόσβαση στα εν λόγω έργα.
- 19 Όπως όμως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, για να υπάρξει «πράξη παρουσίασης», αρκεί, μεταξύ άλλων, ένα έργο να τεθεί στη διάθεση του κοινού με αποτέλεσμα τα πρόσωπα που συνθέτουν το κοινό να έχουν πρόσβαση στο έργο αυτό, χωρίς να είναι καθοριστικό το αν θα χρησιμοποιήσουν ή όχι αυτή τη δυνατότητα (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2006, C-306/05, SGAE, Συλλογή 2006, σ. I-11519, σκέψη 3).
- 20 Επομένως, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υπόθεσης της κύριας δίκης, η παροχή δυνάμενων να ενεργοποιηθούν με επιλογή συνδέσμων προς προστατευόμενα έργα πρέπει να χαρακτηριστεί «διάθεση» και, κατά συνέπεια, «πράξη παρουσίασης» υπό την έννοια της εν λόγω διατάξεως.
- 21 Όσον αφορά το δεύτερο από τα προαναφερθέντα στοιχεία, ήτοι ότι το προστατευόμενο έργο πρέπει να παρουσιαστεί πράγματι σε «κοινό» από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 προκύπτει ότι, με τον όρο «κοινό», η διάταξη αυτή αναφέρεται σε έναν απροσδιόριστο αριθμό δυνητικών αποδεκτών και προϋποθέτει, περαιτέρω, έναν αρκετά μεγάλο αριθμό προσώπων (προπαρατεθείσες αποφάσεις SGAE, σκέψεις 37 και 38, και ITV Broadcasting κ.λπ., σκέψη 32).
- 22 Μια πράξη παρουσίασης όμως, όπως αυτή που διενήργησε ο διαχειριστής ενός ιστοτόπου μέσω δυνάμενων να ενεργοποιηθούν με επιλογή συνδέσμων, αφορά το σύνολο των δυνητικών χρηστών του ιστοτόπου που διαχειρίζεται το πρόσωπο αυτό, ήτοι έναν απροσδιόριστο και αρκετά μεγάλο αριθμό αποδεκτών.
- 23 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι ο εν λόγω διαχειριστής πραγματοποιεί παρουσίαση σε κοινό.
- 24 Τούτων δοθέντων, και όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, προκειμένου να εμπίπτει στην έννοια της «παρουσίας στο κοινό», κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, πρέπει επιπλέον μια παρουσίαση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία αφορά τα ίδια έργα με την αρχική παρουσίαση και η οποία πραγματοποιήθηκε στο Διαδίκτυο όπως και η αρχική παρουσίαση, συνεπώς με τον ίδιο από τεχνικής απόψεως τρόπο, να απευθύνεται σε νέο κοινό, ήτοι σε ένα κοινό το οποίο δεν ελήφθη υπόψη από τους κατόχους του δικαιώματος του δημιουργού, όταν επέτρεψαν την αρχική παρουσίαση στο κοινό (βλ., κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα απόφαση SGAE, σκέψεις 40 και 42, διάταξη της 18ης Μαρτίου 2010, C-136/09, Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης Δημιουργών Θεατρικών και Οπτικοακουστικών Έργων, σκέψη 38, καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση ITV Broadcasting κ.λπ., σκέψη 39).

- 25 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η διάθεση των οικείων έργων μέσω συνδέσμου δυνάμενου να ενεργοποιηθεί με επιλογή, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, δεν συνεπάγεται την παρουσίαση των εν λόγω έργων σε ένα νέο κοινό.
- 26 Συγκεκριμένα, το κοινό που στόχευε η αρχική παρουσίαση ήταν το σύνολο των δυνητικών επισκεπτών του οικείου ιστοτόπου, διότι, με δεδομένο ότι η πρόσβαση στα έργα μέσω του ιστοτόπου αυτού δεν υπέκειτο σε κανένα περιοριστικό μέτρο, όλοι οι χρήστες του Διαδικτύου μπορούσαν συνεπώς να έχουν ελεύθερα πρόσβαση στα έργα αυτά.
- 27 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όταν το σύνολο των χρηστών ενός άλλου ιστοτόπου μπορούσε να αποκτήσει απευθείας πρόσβαση στα έργα αυτά στον ιστότοπο στον οποίο τα εν λόγω έργα είχαν παρουσιαστεί αρχικώς, χωρίς παρέμβαση του διαχειριστή του άλλου αυτού ιστοτόπου, οι χρήστες του ιστοτόπου που διαχειρίζεται ο τελευταίος αυτός πρέπει να θεωρηθούν δυνητικοί αποδέκτες της αρχικής παρουσίας και συνεπώς ότι περιλαμβάνονται στο κοινό που έλαβαν υπόψη οι κάτοχοι του δικαιώματος του δημιουργού όταν επέτρεψαν την αρχική παρουσίαση.
- 28 Επομένως, ελλείψει νέου κοινού, δεν επιβάλλεται η άδεια των κατόχων του δικαιώματος του δημιουργού για μια παρουσίαση στο κοινό όπως αυτή για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη.
- 29 Η διαπίστωση αυτή δεν θα μπορεί να τεθεί εν αμφιβόλω αν το αιτούν δικαστήριο διαπιστώσει, πράγμα που δεν προκύπτει σαφώς από τη δικογραφία, ότι, όταν οι χρήστες του διαδικτύου ενεργοποιούν με επιλογή τον επίμαχο σύνδεσμο, το έργο εμφανίζεται δίδοντας την εντύπωση ότι παρουσιάζεται από τον ιστότοπο στον οποίο βρίσκεται ο σύνδεσμος, ενώ το έργο αυτό προέρχεται στην πραγματικότητα από άλλον ιστότοπο.
- 30 Πράγματι, η πρόσθετη αυτή περίπτωση ουδόλως μεταβάλλει το συμπέρασμα ότι η παροχή σε ιστότοπο δυνάμενου να ενεργοποιηθεί με επιλογή συνδέσμου προς προστατευόμενο έργο που έχει δημοσιευθεί και είναι ελεύθερα προσιτό σε έναν άλλο ιστότοπο συνεπάγεται τη διάθεση του εν λόγω έργου στους χρήστες του πρώτου ιστοτόπου και συνιστά συνεπώς παρουσίαση στο κοινό. Ωστόσο, δεδομένου ότι δεν υπάρχει νέο κοινό, εν πάση περιπτώσει δεν επιβάλλεται η άδεια των κατόχων του δικαιώματος του δημιουργού για μια τέτοια παρουσίαση στο κοινό.
- 31 Αντιθέτως, σε περίπτωση που ένας δυνάμενος να ενεργοποιηθεί σύνδεσμος παρέχει τη δυνατότητα στους χρήστες του ιστοτόπου στον οποίον βρίσκεται ο σύνδεσμος αυτός να παρακάμψουν περιοριστικά μέτρα που έχει λάβει ο ιστότοπος στον οποίο βρίσκεται το προστατευόμενο έργο για να περιοριστεί η πρόσβαση του κοινού στους συνδρομητές του και μόνο και, συνεπώς, συνιστά παρέμβαση χωρίς την οποία οι εν λόγω χρήστες δεν θα μπορούσαν να αποκτήσουν πρόσβαση στα μεταδιδόμενα έργα, πρέπει να θεωρηθεί το σύνολο των χρηστών αυτών ως νέο κοινό, το οποίο δεν ελήφθη υπόψη από τους κατόχους του δικαιώματος του δημιουργού όταν επέτρεψαν την αρχική παρουσίαση, οπότε για μια τέτοια παρουσίαση στο κοινό επιβάλλεται η άδεια των κατόχων του εν λόγω δικαιώματος. Τούτο συμβαίνει, μεταξύ άλλων, όταν το έργο δεν διατίθεται πλέον στο κοινό μέσω του ιστοτόπου στον οποίο παρουσιάστηκε αρχικώς ή όταν διατίθεται πλέον μόνο σε ένα περιορισμένο κοινό, ενώ είναι προσιτό σε έναν άλλο ιστότοπο χωρίς την άδεια των κατόχων του δικαιώματος του δημιουργού.
- 32 Υπό τις συνθήκες αυτές, στα τρία πρώτα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι δεν συνιστά πράξη παρουσίας στο κοινό, κατά τη διάταξη αυτή, η παροχή σε ιστότοπο δυνάμενων να ενεργοποιηθούν με επιλογή συνδέσμων προς έργα που διατίθενται ελεύθερα σε άλλον ιστότοπο.

*Επί του τετάρτου ερωτήματος*

- 33 Με το τέταρτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι είναι αντίθετο προς τη δυνατότητα κράτους μέλους να θεσπίζει ευρύτερη προστασία των κατόχων του δικαιώματος του δημιουργού, προβλέποντας ότι η έννοια της παρουσίασης στο κοινό περιλαμβάνει περισσότερες ενέργειες από αυτές που διαλαμβάνονται στη διάταξη αυτή.
- 34 Συναφώς, από τις αιτιολογικές σκέψεις 1, 6 και 7 της οδηγίας 2001/29 προκύπτει ότι η τελευταία αυτή αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην αντιμετώπιση της νομοθετικής ανομοιογένειας και της ανασφάλειας δικαίου που χαρακτηρίζουν την προστασία των δικαιωμάτων του δημιουργού. Το να γίνει όμως δεκτό ότι ένα κράτος μέλος έχει τη δυνατότητα να θεσπίσει ευρύτερη προστασία των κατόχων δικαιώματος του δημιουργού, προβλέποντας ότι η έννοια της παρουσίασης στο κοινό περιλαμβάνει και άλλες ενέργειες εκτός από αυτές που διαλαμβάνονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, θα έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία νομοθετικής ανομοιογένειας και, συνεπώς, ανασφάλειας δικαίου για τους τρίτους.
- 35 Κατά συνέπεια, ο σκοπός που επιδιώκει η οδηγία 2001/29 θα διακυβευόταν αναπόφευκτα αν η έννοια της παρουσίασης στο κοινό μπορούσε να νοηθεί από διάφορα κράτη μέλη ως περιλαμβάνουσα περισσότερες ενέργειες από αυτές που διαλαμβάνονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.
- 36 Βεβαίως, η αιτιολογική σκέψη 7 της εν λόγω οδηγίας αναφέρει ότι η τελευταία αυτή δεν αποσκοπεί στην κατάργηση ή στην πρόληψη των διαφορών που δεν επηρεάζουν δυσμενώς τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Επιβάλλεται όμως η διαπίστωση ότι, αν αναγνωριζόταν στα κράτη μέλη η ευχέρεια να προβλέπουν ότι η έννοια της παρουσίασης στο κοινό περιλαμβάνει περισσότερες ενέργειες από αυτές που διαλαμβάνονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, τούτο θα επηρέαζε οπωσδήποτε δυσμενώς τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- 37 Επομένως, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει την έννοια ότι επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν ευρύτερη προστασία των κατόχων του δικαιώματος του δημιουργού, προβλέποντας ότι η έννοια της παρουσίασης στο κοινό περιλαμβάνει περισσότερες ενέργειες από αυτές που διαλαμβάνονται στη διάταξη αυτή.
- 38 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από την περίπτωση που προβάλλουν οι εκκαλούντες της κύριας δίκης με τις γραπτές τους παρατηρήσεις και κατά την οποία το άρθρο 20 της Συμβάσεως της Βέρνης ορίζει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να προβούν μεταξύ τους σε «ειδικές ρυθμίσεις» προκειμένου να παράσχουν στους δημιουργούς ευρύτερα δικαιώματα από αυτά που προβλέπει η Σύμβαση αυτή.
- 39 Συναφώς, αρκεί να υπομνησθεί ότι, οσάκις διεθνής σύμβαση επιτρέπει σε κράτος μέλος τη λήψη μέτρου προφανώς αντιθέτου προς το δίκαιο της Ένωσης, χωρίς όμως να το υποχρεώνει, το κράτος μέλος οφείλει να μη λάβει αυτό το μέτρο (απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2012, C-277/10, Luksan, σκέψη 62).
- 40 Δεδομένου ότι ο σκοπός της οδηγίας 2001/29 θα διακυβευόταν αναπόφευκτα αν η έννοια της παρουσίασης στο κοινό διευρυνόταν για να περιλάβει περισσότερες ενέργειες από αυτές που διαλαμβάνονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, ένα κράτος μέλος οφείλει να μη χρησιμοποιήσει την ευχέρεια που του παρέχει το άρθρο 20 της Συμβάσεως της Βέρνης.



- 41 Κατά συνέπεια, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1 της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι είναι αντίθετο προς τη δυνατότητα κράτους μέλους να θεσπίζει ευρύτερη προστασία των κατόχων του δικαιώματος του δημιουργού, προβλέποντας ότι η έννοια της παρουσίασης στο κοινό περιλαμβάνει περισσότερες ενέργειες από αυτές που διαλαμβάνονται στη διάταξη αυτή.

#### **Επί των δικαστικών εξόδων**

- 42 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, έχει την έννοια ότι δεν συνιστά πράξη παρουσίασης στο κοινό, κατά τη διάταξη αυτή, η παροχή σε ιστότοπο δυνάμενων να ενεργοποιηθούν με επιλογή συνδέσμων προς έργα που διατίθενται ελεύθερα σε άλλον ιστότοπο.
- 2) Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι είναι αντίθετο προς τη δυνατότητα κράτους μέλους να θεσπίζει ευρύτερη προστασία των κατόχων του δικαιώματος του δημιουργού, προβλέποντας ότι η έννοια της παρουσίασης στο κοινό περιλαμβάνει περισσότερες ενέργειες από αυτές που διαλαμβάνονται στη διάταξη αυτή.

(υπογραφές)